

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет фінансів
Кафедра фінансів ім. С. І. Юрія

Навчально-методичні матеріали з дисципліни
«Фонди соціального страхування»
для студентів денної та заочної форми навчання
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

м. Тернопіль – ТНЕУ
2018 р.

Фонди соціального страхування: навчально-методичні матеріали/
О.В. Петрушка. – Тернопіль: Вектор, 2018. – 28 с.

Навчально-методичні матеріали з дисципліни «Фонди соціального страхування» дають змогу використовувати набуті знання про особливості організації та функціонування фондів соціального страхування в Україні, способів та методів їх управління та регулювання. Матеріали розроблені на основі опрацювання значної кількості теоретичних праць вітчизняних та зарубіжних науковців стосовно необхідності реалізації ефективних напрямів розвитку системи соціального страхування населення України, що сприятиме вирішенню актуальних проблем фінансового забезпечення застрахованих осіб, підвищенню якості суспільних послуг, а також засобом для перевірки знань студентів.

Укладач: к.е.н., старший викладач кафедри фінансів ім. С. І. Юрія
Петрушка Олена Володимирівна

Відповідальна за випуск: завідувач кафедри фінансів ім. С. І. Юрія,
д.е.н., професор О. П. Кириленко

Рецензенти:

- Кізима Тетяна Олексіївна – доктор економічних наук,
професор кафедри фінансів
ім. С. І. Юрія ТНЕУ
- Радзих Григорій Мирославович – в. о. начальника Управління виконавчої
дирекції Фонду соціального страхування
України в Тернопільській області

Рекомендовано на засіданні кафедри
(Протокол № 1 від «27» серпня 2018 р.)

Схвалено науково-методичною комісією з фінансів,
банківської справи та страхування
(Протокол № 1 від «30» серпня 2018р.)

Схвалено науково-методичною радою факультету
(Протокол № 1 від «31» серпня 2018 р.)

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Тематичний план дисципліни «Фонди соціального страхування».....	6
Предмет, мета і завдання дисципліни «Фонди соціального страхування».....	7
Програма дисципліни... ..	7
Методичні вказівки до проведення практичних занять.....	9
Комплексне індивідуальне практичне завдання.....	16
Організація і проведення тренінгу.....	18
Критерії оцінювання знань студентів.....	20
Перелік екзаменаційних питань.....	21
Список рекомендованої літератури.....	22

ВСТУП

«Фонди соціального страхування» є дисципліною для підготовки спеціалістів за галуззю знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Вивчення дисципліни ґрунтується на засвоєнні та поглибленні знань блоку економічних та профілюючих дисциплін базової фінансової освіти «Фінанси», «Місцеві фінанси», «Фінанси домогосподарств».

Дисципліна **«Фонди соціального страхування»** посідає важливе значення в навчальному процесі. Для виконання своїх функцій держава використовує переважно кошти державного бюджету. Однак вона має певні соціальні потреби, які мають особливе значення, тому для вирішення окремих загальнодержавних програм залучаються інші форми перерозподілу централізованих фінансових ресурсів, до яких належать фонди соціального страхування.

Високі темпи інфляції, дефіцит бюджетних ресурсів, незадовільний матеріальний рівень життя народу обумовлюють доцільність використання позабюджетної форми організації фінансових ресурсів. Фонди соціального страхування, виступаючи однією з ланок загальнодержавних фінансів, допомагають вирішувати завдання соціального характеру, забезпечують матеріальну підтримку різних верств населення та сприяють подоланню нестійкості та кризових явищ в економіці держави. Зазначене зумовлює практичне значення вивчення дисципліни **«Фонди соціального страхування»**.

Дисципліна **«Фонди соціального страхування»** посідає важливе місце серед навчальних предметів, які формують фахівця фінансового профілю. Потреба у кваліфікованих фахівцях у сфері соціального страхування є очевидною як на макро, так і на макрорівні.

Беручи до уваги те, що програмою передбачено обмежену кількість лекцій та практичних занять, значна увага приділяється самостійній роботі студентів. Це вимагає активної роботи студентів над опрацюванням спеціальної навчально-методичної літератури і наукових праць. **Метою самостійної роботи** є краще засвоєння та поглиблення знань отриманих на лекціях і практичних заняттях, а також розвиток індивідуальних здібностей студентів, їхніх умінь виявляти та досліджувати нез'ясовані питання.

Призначення розроблених навчально-методичних матеріалів полягає в тому, щоб допомогти студентам засвоїти дисципліну **«Фонди соціального страхування»**, сприяти оволодінню теоретичного матеріалу і підготовці до практичних занять, а також полегшити виконання індивідуальної самостійної роботи.

Для забезпечення досягнення мети дисципліни, в навчально-методичних матеріалах передбачено вивчення наступних **основних питань**:

- ✓ Теоретичні основи формування фондів соціального страхування, їх сутність та значення.
- ✓ Єдиний соціальний внесок в структурі доходів державних цільових фондів.
- ✓ Пенсійний фонд України: функції та завдання. Джерела формування доходів та напрями використання.
- ✓ Особливості функціонування фонду соціального страхування.

✓ Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття: функції, завдання, матеріальне забезпечення.

✓ Напрями покращення діяльності фондів соціального страхування в Україні.

Структура навчально-методичних матеріалів спрямована на те, щоб максимально сприяти засвоєнню дисципліни «Фонди соціального страхування».

Основними складовими збірника є:

- ✓ тематичний план дисципліни;
- ✓ предмет, мета і завдання дисципліни;
- ✓ програма дисципліни;
- ✓ методичні вказівки до проведення практичних занять;
- ✓ комплексне індивідуальне практичне завдання;
- ✓ критерії оцінювання знань студентів;
- ✓ перелік екзаменаційних питань;
- ✓ список рекомендованої літератури.

**ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ
«ФОНДИ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ»**

Денна форма навчання	Кількість годин			
	Лекції	Практичні заняття	ІРС	СРС
Змістовий модуль 1. Теоретико-практичні аспекти функціонування фондів соціального страхування				
Тема 1. Теоретичні основи формування фондів соціального страхування, їх сутність та значення.	4	4	0,5	18
Тема 2. Єдиний соціальний внесок в структурі доходів державних цільових фондів.	4	4	0,5	18
Тема 3. Пенсійний фонд України: функції та завдання. Джерела формування доходів та напрями використання.	6	6	1	24
Змістовий модуль 2. Інші види соціального страхування та напрями вдосконалення фондів соціального страхування в Україні				
Тема 4. Особливості функціонування фонду соціального страхування.	6	6	1	18
Тема 5. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття: функції, завдання, матеріальне забезпечення.	6	6	0,5	24
Тема 6. Напрями покращення діяльності фондів соціального страхування в Україні.	4	4	0,5	10
Тренінг	–	–	–	4
РАЗОМ	30	30	4	116

Заочна форма навчання	Кількість годин			
	Лекції	Практичні заняття	ІРС	СРС
Змістовий модуль 1. Теоретико-практичні аспекти функціонування фондів соціального страхування				
Тема 1. Теоретичні основи формування фондів соціального страхування, їх сутність та значення.	2	0,5	-	18
Тема 2. Єдиний соціальний внесок в структурі доходів державних цільових фондів.	4	0,5	-	24
Тема 3. Пенсійний фонд України: функції та завдання. Джерела формування доходів та напрями використання.	2	1	-	32
Змістовий модуль 2. Інші види соціального страхування та напрями вдосконалення фондів соціального страхування в Україні				
Тема 4. Особливості функціонування фонду соціального страхування.	2	1	-	32
Тема 5. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття: функції, завдання, матеріальне забезпечення.	2	0,5	-	32
Тема 6. Напрями покращення діяльності фондів соціального страхування в Україні.	2	0,5	-	24
РАЗОМ	14	4	-	162

ПРЕДМЕТ, МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ФОНДИ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ»

Предмет: економічні відносини, що виникають між державою, роботодавцями та застрахованими особами в процесі формування та використання фінансових ресурсів фондів соціального страхування в Україні.

Мета: дослідження сутності та необхідності фондів соціального страхування, формування системи базових знань для опанування механізму їх організації та фінансового забезпечення, а також надання практичних рекомендацій стосовно напрямів вдосконалення системи соціального страхування в Україні.

Завдання: вироблення у студентів практичних навиків в оволодінні дисципліною «Фонди соціального страхування» для прийняття відповідних управлінських рішень.

ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

«Фонди соціального страхування» як навчальна дисципліна, її значення та місце у навчальному процесі, роль у формуванні професійних навиків фахівців. Зв'язок дисципліни «Фонди соціального страхування» з іншими теоретичними та практичними дисциплінами. Предмет, мета та завдання дисципліни «Фонди соціального страхування». Склад, структура, логічна послідовність викладання дисципліни. Організація вивчення та контролю за якістю освоєння навчального матеріалу.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «ФОНДИ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ»

Змістовий модуль 1. Теоретико-практичні аспекти функціонування фондів соціального страхування

Тема 1. Теоретичні основи формування фондів соціального страхування, їх сутність та значення.

Визначення та економічна сутність соціального страхування, його місце у системі економічних категорій. Необхідність, зміст та роль фондів соціального страхування. Суб'єкти управління коштами фондів соціального страхування. Загальна характеристика ФСС. Мета та форми державного регулювання діяльності в системі надання соціальних послуг в Україні.

Література: основна – 10, 13; додаткова – 1, 11, 15, 28, 35, 38, 44, 45, 53, 63, 66, 67, 70, 77.

Тема 2. Єдиний соціальний внесок в структурі доходів державних цільових фондів.

Суть єдиного внеску на загальнообов'язкове державного соціального страхування. Платники та розмір єдиного соціального внеску. Реєстрація та облік платників єдиного соціального внеску. Порядок нарахування, утримання та сплати єдиного соціального внеску. Звітність платників єдиного соціального внеску. Відповідальність за порушення законодавства про єдиний соціальний внесок.

Література: основна – 3,10,13; додаткова – 31,54,68,75.

Тема 3. Пенсійний фонд України: функції та завдання. Джерела формування доходів та напрями використання.

Сутність та поняття загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Органи управління коштами державного пенсійного страхування. Пенсійний фонд України: завдання, структура, функції, права. Джерела формування доходів бюджету Пенсійного фонду України. Збори на обов'язкове державне пенсійне страхування з окремих видів господарських операцій. Характеристика видатків бюджету Пенсійного фонду. Поняття та умови призначення пенсій за віком. Особливості пільгового пенсійного забезпечення за віком окремих категорій працівників. Поняття та умови призначення пенсії за вислугу років. Пенсії по інвалідності: умови призначення і розміри. Особливості пенсійного забезпечення у зв'язку з втратою годувальника. Соціальні допомоги пенсіонерам та підстави їх призначення.

Література: основна – 1, 2, 4, 6, 10, 11, 12, 13; додаткова – 3, 7, 8, 16, 18, 19, 23, 24, 26, 27, 33, 42, 60, 64, 65, 69, 71, 76, 79, 81.

Змістовий модуль 2. Інші види соціального страхування та напрями вдосконалення фондів соціального страхування в Україні Тема 4. Особливості функціонування фонду соціального страхування.

Теоретичні основи загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням. Джерела формування бюджету Фонду соціального страхування. Види матеріального забезпечення та надання соціальних послуг Фонду. Допомога по тимчасовій непрацездатності: умови надання, тривалість виплати, порядок розрахунку. Допомога на поховання. Теоретичні основи загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань. Види матеріального забезпечення та соціальних послуг у разі настання нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань. Умови призначення страхових виплат. Допомога у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю у разі настання нещасних випадків на виробництві або професійних захворювань. Одноразова допомога у випадку стійкої втрати професійної працездатності потерпілого. Щомісячна страхова виплата потерпілому. Виплата одноразової допомоги у разі смерті потерпілого. Щомісячні страхові виплати особам у разі втрати годувальника. Управління соціальним страхуванням від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань. Фонд соціального страхування: завдання, структура, функції, права.

Література: основна – 7, 9, 10, 13; додаткова – 5, 10, 13, 14, 21, 22, 30, 59, 62, 78.

Тема 5. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття: функції, завдання, матеріальне забезпечення.

Теоретичні засади загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Джерела формування бюджету Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Види матеріального забезпечення на випадок безробіття. Умови призначення та виплати допомоги по безробіттю в т. ч. одноразової її виплати для здійснення підприємницької діяльності. Характеристика інших виплат матеріального забезпечення на випадок безробіття. Управління Фондом загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття: завдання, структура, функції, права.

Література: основна – 8, 10, 13; додаткова – 2, 9, 20, 49, 67, 78.

Тема 6. Напрями покращення діяльності фондів соціального страхування в Україні.

Проблеми вітчизняної практики реалізації соціального страхування. Переваги та недоліки укрупнення ФСС. Напрями реформування та шляхи удосконалення діяльності фондів соціального страхування з врахуванням позитивного міжнародного досвіду.

Література: основна – 5, 10, 13; додаткова – 4, 6, 12, 17, 23, 25, 32, 36, 37, 50, 51, 57, 57, 61, 80.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Основними завданнями проведення практичних занять з дисципліни «Фонди соціального страхування» є забезпечення засвоєння теоретичного матеріалу через обговорення питань теми, що виносяться на практичне заняття, тестування, а також набуття студентами навичок застосування на практиці теоретичних і практичних засад функціонування фондів соціального страхування.

При проведенні практичних занять реалізуються такі форми навчального процесу:

- усне опитування студентів відповідно до тематики практичного заняття;
- усне опитування студентів з проблем, які виносяться на обговорення і мають дискусійний творчий характер;

- заслуховування та обговорення підготовлених студентами повідомлень за результатами індивідуального завдання;
- виконання тестових завдань;
- письмовий модульний контроль знань студентів.

У процесі самостійного вивчення матеріалу та при підготовці до практичних занять студенти мають засвоїти матеріал відповідно до тем типової програми з дисципліни «Фонди соціального страхування».

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття № 1-2

Тема: Теоретичні основи формування фондів соціального страхування, їх сутність та значення.

Мета: висвітлити теоретичні засади функціонування фондів соціального страхування, з'ясувати їх роль та значення в системі соціального захисту.

План

1. Необхідність, зміст та роль фондів соціального страхування.
2. Суб'єкти управління коштами фондів соціального страхування.
3. Загальна характеристика фондів соціального страхування.
4. Мета та форми державного регулювання діяльності в системі надання соціальних послуг в Україні.

Питання для обговорення:

1. Вкажіть основні передумови становлення фондів соціального страхування в Україні.
2. Назвіть що є об'єктом та хто є суб'єктами управління коштами фондів соціального страхування.
3. Дайте класифікацію фондів соціального страхування.
4. Які органи державної влади здійснюють нагляд і контроль за діяльністю фондів соціального страхування?
5. Перелічіть основні види взаємозв'язків між суб'єктами соціального страхування при здійсненні відрахувань та отриманні допомог від фондів соціального страхування.
6. Визначте особливості функціонування соціального страхування в Україні і світі.

Література: основна – 10,13; додаткова – 1,11,15,28,35,38, 44,45,53,63,66,67,70,77.

Ситуаційна задача

Схематично зобразити об'єкт та суб'єкти управління коштами фондів соціального страхування в Україні та подати їх детальну характеристику.

Практичне заняття № 3-4

Тема: Єдиний соціальний внесок в структурі доходів державних цільових фондів.

Мета: ознайомлення із суттю та значенням єдиного соціального внеску, його місця в системі доходів державних цільових фондів України.

План

1. Суть єдиного соціального внеску. Платники єдиного соціального внеску: реєстрація та облік.
2. База для нарахування єдиного соціального внеску.
3. Порядок нарахування та сплати єдиного соціального внеску.
4. Звітність платників єдиного соціального внеску та відповідальність за порушення законодавства в сфері адміністрування єдиного соціального внеску.

Питання для обговорення:

1. Які фактори вплинули на запровадження єдиного соціального внеску?
2. Обґрунтуйте організаційні засади забезпечення збору та обліку єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.
3. Як розподіляється єдиний соціальний внесок між фондами соціального страхування?
4. Вкажіть переваги та недоліки адміністрування єдиного соціального внеску Державною фіскальною службою України.

Література: основна – 3,10,13; додаткова – 31,54,68,75.

Практичні завдання

Задача 1.

Після закінчення місяця підприємством отримані дані про нараховану заробітну плату працівникам підприємства та особам, які виконують роботи на умовах цивільно-правових договорів, а також дані про суми премій з надання одноразової допомоги та інших виплат. Згідно із зазначеними даними нараховано:

- основної заробітної плати - у сумі 65 000 грн. в т.ч. заробітна плата працюючих на підприємстві інвалідів становить –9000 грн.
- заробітної плати за договорами цивільно-правового характеру – 25 000 грн.;
- премії за виробничі показники – 5000 грн.

Розрахувати суму єдиного соціального внеску, яку повинно сплатити підприємство за звітний період.

Задача 2.

Протягом звітного періоду (I квартал 2018р.) приватний підприємець Іванов І.І. отримав сукупний дохід в сумі 470000 грн. Він перебуває на спрощеній системі оподаткування та є платником єдиного податку за ставкою 4%. Обчислити яку суму авансового платежу по ЄСВ повинен сплатити підприємець за звітний період.

Практичне заняття № 5-7
Тема: Пенсійний фонд України: функції та завдання.
Джерела формування доходів та напрями використання.

Мета: ознайомлення із структурою, функціями та завданнями Пенсійного фонду України. Розкрити основні елементи доходів та витрат ПФУ.

План

1. Сутність та поняття загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.
2. Органи управління коштами державного пенсійного страхування. Пенсійний фонд України: завдання, структура, функції, права.
3. Джерела формування доходів бюджету Пенсійного фонду України.
4. Характеристика видатків бюджету Пенсійного фонду.
5. Органи управління коштами державного пенсійного страхування.
6. Пенсійний фонд України: завдання, структура, функції, права.

Питання для обговорення:

1. Як впливає демографічна ситуація країни на обсяги пенсійних виплат?
2. Назвіть принципи дефіциту коштів Пенсійного фонду.
3. Які, на Вашу думку, переваги та недоліки запровадження накопичувальної системи пенсійного страхування?
4. Проведіть аналіз функціонування Пенсійного фонду в Україні на сучасному етапі.

Література: основна – 1,2,4,6,10,11,12,13; додаткова – 3,7, 8, 16,18,19, 23,24, 26,27,33,42,60,64,65,69,71,76,79,81.

Практичні завдання

Задача 1.

Громадянка звернулася за призначенням пенсії за віком 9 лютого 2018 року. Стаж громадянки 30 років 5 місяців 10 днів. Сума коефіцієнтів заробітної плати складає 196,33821. Середня заробітна плата на одну застраховану особу в цілому по Україні за 2015 — 2017 рр. — 3960,62 грн. Обчислити розмір пенсії за віком.

Задача 2.

Жінка виховує двох дітей — 2004 і 1999 років народження. При цьому одна дитина навчається у вищому навчальному закладі на денній формі навчання. Їх батько народився 11.03.1963 р., помер — 10.11.2017 р. На момент смерті він мав 29 років і 3 місяців страхового стажу. Сума коефіцієнтів заробітної плати (доходу), розрахована за 150 місяців склала 184,97006. Розрахувати пенсію у зв'язку з утратою годувальника.

Практичне заняття № 8-10

Тема: Особливості функціонування фонду соціального страхування.

Мета: розкрити теоретичні основи загальнообов'язкового державного соціального страхування з тимчасової втрати працездатності та принципи страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, з'ясувати джерела формування доходів і напрями використання коштів Фонду соціального страхування, а також розкрити завдання та функції Фонду.

План

1. Теоретичні основи загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням.

2. Джерела формування бюджету Фонду соціального страхування. Види матеріального забезпечення та надання соціальних послуг Фонду.

3. Допомога по тимчасовій непрацездатності: умови надання, тривалість виплати, порядок розрахунку. Допомога по вагітності та пологах. Допомога на поховання.

4. Теоретичні основи загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.

5. Види матеріального забезпечення та соціальних послуг у разі настання нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань. Умови призначення страхових виплат.

6. Одноразова допомога у випадку стійкої втрати професійної працездатності потерпілого. Щомісячна страхова виплата потерпілому. Виплата одноразової допомоги у разі смерті потерпілого. Щомісячні страхові виплати особам у разі втрати годувальника.

7. Фонд соціального страхування: завдання, структура, функції, права.

Питання для обговорення:

1. Назвіть основні проблеми цільового використання коштів соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності.

2. Порядок планування та видачі путівок на санаторно-курортне лікування та оздоровлення застрахованих осіб і членів їх сімей.

3. На практичному прикладі поясніть методика розрахунку допомоги по тимчасовій непрацездатності.

4. Дайте характеристику страхових виплат, соціальних послуг та профілактичних заходів при страхуванні від нещасного випадку на виробництві та від професійного захворювання.

5. Перелічіть основні принципи страхування від нещасного випадку на виробництві та від професійного захворювання.

6. Який механізм розрахунку щомісячної страхової виплати?

Література: основна – 7,9,10,13; додаткова – 5, 10, 13,14, 21, 22, 30, 59, 62, 78.

Практичні завдання

Задача 1.

Працівник хворів з 15.04.2017 р. по 25.04.2017 р. У розрахунковому періоді нарахована зарплата становила 72500 грн. Страховий стаж — 9 років. Розрахувати суму лікарняних, яку належить відшкодувати працівнику.

Задача 2.

Потерпілому встановлено стійку втрату працездатності 70% та I групу інвалідності. Середньомісячний заробіток перед настанням страхового випадку складав 6350 грн., а пенсія у зв'язку з інвалідністю 1510 грн. Розрахувати розмір щомісячної страхової виплати.

Практичне заняття № 11-13

Тема: Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття: функції, завдання, матеріальне забезпечення.

Мета: висвітлити теоретичні основи загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття, дати характеристику доходів і витрат Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття.

План

1. Теоретичні основи загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття.
2. Доходи бюджету Фонду страхування на випадок безробіття.
3. Видатки бюджету Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття.
4. Управління страхуванням на випадок безробіття. Фонд соціального страхування на випадок безробіття: завдання, структура, повноваження.

Питання для обговорення:

1. Які основні види матеріального забезпечення Фонду страхування на випадок безробіття Вам відомі?
2. На практичному прикладі поясніть методику розрахунку допомоги по безробіттю.
3. Наведіть приклади надання соціальних послуг Фондом страхування на випадок безробіття.

Література: основна – 8, 10,13; додаткова – 2, 9, 20, 49, 67, 78.

Практичні завдання

Задача 1.

Працівник звільнився з роботи 25 січня 2018 року. Страховий стаж 8 років. Його заробіток за останні 6 місяців склав 27200 грн. Середня заробітна плата в регіоні, де проживає і працював чоловік у 2017 році — 4420 грн. Визначити суму допомоги по безробіттю у перші 90 календарних днів з моменту призначення допомоги.

Задача 2.

У зв'язку зі скороченням штату на підприємстві 17 листопада 2017 року з роботи було звільнено Малика В.С. та Булку П.Л., що мають страховий стаж 11р. і бр. відповідно. Їх заробітна плата протягом останніх 6 місяців становила 24000 грн., 20300 грн. відповідно. Середня заробітна плата в регіоні у 2016 році — 4020 грн. Визначте розмір допомоги по безробіттю, яку отримають дані працівники за 180 днів.

Практичне заняття № 14-15

Тема: Напрями покращення діяльності фондів соціального страхування в Україні.

Мета: ознайомлення із діючою практикою функціонування фондів соціального страхування, визначення основних недоліків їх діяльності та пошуки шляхів вдосконалення діяльності із врахуванням досвіду іноземних країн.

План

1. Проблеми вітчизняної практики реалізації соціального страхування.
2. Переваги та недоліки укрупнення ФСС.
3. Напрями реформування та шляхи удосконалення діяльності фондів соціального страхування з врахуванням позитивного міжнародного досвіду.

Питання для обговорення:

1. Вкажіть основні переваги та недолік адміністрування ЄСВ Державною фіскальною службою України.
2. Які, на Вашу думку, актуальні проблеми існують сьогодні у сфері функціонування фондів соціального страхування?
3. Перелічіть основні напрями вдосконалення системи соціального страхування в Україні.

Література: основна – 5, 10, 13; додаткова – 4, 6, 12, 17, 23, 25, 32, 36, 37, 50, 51, 57, 57, 61, 80.

Ситуаційна задача

У формі таблиці дайте характеристику основних проблем, які нині існують в системі соціального страхування в Україні та діяльності фондів соціального страхування зокрема, опишіть, відповідно, шляхи їх вирішення. Зробіть висновки.

КОМПЛЕКСНЕ ІНДИВІДУАЛЬНЕ ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ

Комплексне практичне індивідуальне завдання з дисципліни «Фонди соціального страхування» виконується самостійно кожним студентом на основі сформованих вихідних даних, оформлених у вигляді завдань та ситуаційних завдань. КППЗ охоплює усі основні теми дисципліни «Фонди соціального страхування». Метою виконання КППЗ є оволодіння навичками розрахунків сум страхових внесків, пенсійних виплат, соціальних допомог та штрафних санкцій. При виконанні КППЗ студент може використовувати обчислювальну та комп'ютерну техніку. Виконання КППЗ є одним із обов'язкових складових модулів залікового кредиту із дисципліни «Фонди соціального страхування».

1. Задача

Працівник хворів з 15.04.2016 р. по 25.04.2016 р. У розрахунковому періоді нарахована зарплата становила 62500 грн. Страховий стаж — 7 років. Розрахувати суму лікарняних, яку належить відшкодувати працівнику.

2. Задача

Працівник звільнився з роботи 25 січня 2016 року. Страховий стаж 5 років. Його заробіток за останні 6 місяців склав 15200 грн. Середня заробітна плата в регіоні, де проживає і працював чоловік у 2015 році — 2420 грн. Визначити суму допомоги по безробіттю у перші 90 календарних днів з моменту призначення допомоги.

3. Задача

У зв'язку зі скороченням штату на підприємстві 17 листопада 2015 року з роботи було звільнено Нестерука В.С. та Приймака П.Л., що мають страховий стаж 9р. і 4р. відповідно. Їх заробітна плата протягом останніх 6 місяців становила Нестерука В.С.— 14000 грн., Приймака П.Л. — 15300 грн. Середня заробітна плата в регіоні у 2015 році — 2420 грн. Визначте розмір допомоги по безробіттю, яку отримають дані працівники за 180 днів.

4. Задача

Працівниця Сидор І.С. працює на підприємстві з 2010 року і має загальний трудовий стаж 6 років. 10 червня 2015 року вона захворіла і перебувала на лікарняному листку по 17 червня 2015 року. З 20 червня 2015 року вона йде у відпустку у зв'язку з вагітністю та пологами. Нарахована сума зарплати за розрахунковий період становила 51000 грн. Визначити суму лікарняних, які отримає Сидор І.С.

5. Задача

Потерпілому 12.05.2016 р. встановлено МСЕК стійку втрату професійної працездатності — 40 %. Середня заробітна (дохід) перед настанням страхового випадку складала — 3900грн. Визначити, якою буде сума одноразової допомоги. Чи встановлено обмеження щодо розміру одноразової допомоги внаслідок нещасного випадку?

6. Задача

Потерпілому встановлено стійку втрату працездатності 70% та І групи інвалідності. Середньомісячний заробіток перед настанням страхового випадку склав 4350 грн., а пенсія у зв'язку з інвалідністю 1210 грн. Розрахувати розмір щомісячної страхової виплати.

7. Задача

Після закінчення місяця підприємством отримані дані про нараховану заробітну плату працівникам підприємства та особам, які виконують роботи на умовах цивільно-правових договорів, а також дані про суми премій з надання одноразової допомоги та інших виплат. Згідно із зазначеними даними нараховано:

- основної заробітної плати - у сумі 30 000 грн. в т.ч. заробітна плата працюючих на підприємстві інвалідів становить - 6000 грн.
- заробітної плати за договорами цивільно-правового характеру - 15 000 грн.;
- премії за виробничі показники - 3000 грн.

Розрахувати суму єдиного соціального внеску, яку повинно сплатити підприємство за звітний період.

8. Задача

Протягом звітного періоду (ІІ квартал 2016р.) приватний підприємець Іванов І.І. отримав сукупний дохід в сумі 150000 грн. Він перебуває на спрощеній системі оподаткування та є платником єдиного податку за ставкою 4%. Обчислити яку суму авансового платежу по ЄСВ повинен сплатити підприємець за звітний період.

9. Задача

Громадянка звернулася за призначенням пенсії за віком 9 лютого 2016 року. Стаж громадянки 30 років 5 місяців 10 днів. Сума коефіцієнтів заробітної плати складає 196,33821. Середня заробітна плата на одну застраховану особу в цілому по Україні за 2013 - 2015 рр. - 2960,62 грн. Обчислити розмір пенсії за віком.

10. Задача

Жінка виховує двох дітей — 2004 і 1999 років народження. При цьому одна дитина навчається у вищому навчальному закладі на денній формі навчання. Їх батько народився 11.03.1963 р., помер — 10.11.2014 р. Середня зарплата на одну застраховану особу в цілому по Україні за 2008 — 2010 роки — 1855,20 грн. Середня заробітна плата на одну застраховану особу в цілому по Україні за 2009 — 2011 рр. — 2001,19 грн. Середня заробітна плата на одну застраховану особу в цілому по Україні за 2011 — 2013 рр. — 2320,15 грн. На момент смерті він мав 29 років і 3 місяців страхового стажу. Сума коефіцієнтів заробітної плати (доходу), розрахована за 150 місяців склала 184,97006. Розрахувати пенсію у зв'язку з утратою годувальника.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТА

Організація і проведення тренінгу.

Тема: «Відрахування у фонди соціального страхування та матеріальне забезпечення застрахованих осіб».

Здійснити повний розрахунок нарахувань та утримань із фонду заробітної плати працівника до фондів соціального страхування та визначити розміри соціальних допомог у разі настання різного роду страхових випадків (хвороба, нещасний випадок на виробництві, смерть застрахованого, втрата місця роботи, вихід працівника на пенсію). Розмір заробітку та період відрахувань визначається студентом на власний розсуд. Зробити висновки.

Перелік тем для самостійної роботи:

№ п/п	Тематика	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Порядок здійснення платежів і резервування коштів на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.	8	12
2.	Види соціальних послуг та матеріального забезпечення за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням.	6	8
3.	Характеристика страхових випадків та умови надання соціальних послуг і матеріального забезпечення особам за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням.	6	8
4.	Соціальне і пенсійне страхування.	4	8
5.	Порядок виплата пенсій, рент і допомог.	4	10
6.	Управління і нагляд у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування.	4	12
7.	Необхідність і значення державного регулювання страхової діяльності.	6	10
8.	Економічна політика України у сфері соціального страхування.	6	8
9.	Законодавча база державного регулювання страхової діяльності у сфері соціального страхування.	8	8
10.	Управління Фондом та нагляд у сфері страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності.	8	8
11.	Джерела, розміри та порядок сплати страхових внесків при страхуванні у зв'язку з тимчасовою втратою	8	8

	працездатності.		
12.	Фонд медичного страхування України, його органи в областях і районах. Управління Фондом медичного страхування.	8	10
13.	Страхові тарифи, розміри та порядок здійснення страхових внесків до Фонду соціального страхування.	8	12
14.	Суб'єкти страхування на випадок безробіття їх характеристика та функції.	8	8
15.	Суб'єкти та об'єкти страхування від нещасного випадку на виробництві та від професійного захворювання.	8	8
16.	Порядок обчислення та сплати страхових внесків до фонду страхування на випадок безробіття.	6	8
17.	Напрями реформування фондів соціального страхування в Україні.	6	8
Разом		112	162

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Оцінювання знань студентів під час вивчення дисципліни «Фонди соціального страхування» здійснюється за результатами різноманітних форм контролю (усне і письмове опитування на практичних заняттях, написання контрольних робіт, виконання індивідуальних завдань, складання іспиту тощо). За результатами усного опитування та виконаних письмових робіт, студентам можуть бути виставлені оцінки «відмінно», «добре», «задовільно» та «незадовільно».

Оцінка **«відмінно»** виставляється у тому випадку, якщо студент:

- дає вірну, змістовну і вичерпну відповідь на поставлені питання, які передбачені робочою програмою;
- виявляє глибокі теоретичні знання, в тому числі здобуті самостійно, про сутність, роль та значення фондів соціального страхування;
- логічно, чітко, послідовно, в повному обсязі викладає основні й допоміжні ідеї та думки, які були передбачені в поставлених питаннях;
- вільно володіє передбаченою термінологією та використовує її;
- володіє знаннями з суміжних дисциплін та вміло застосовує їх;
- демонструє навички вмілого застосування вивченого теоретичного матеріалу в процесі вирішення практичних завдань.

Оцінка **«добре»** виставляється у випадку, коли студент:

- дає правильні, змістовні, але недостатньо вичерпні відповіді на поставлені питання (допускає незначні неточності, пропускає окремі пояснення тощо);
- здебільшого орієнтується в теоретичному матеріалі, що стосується питань функціонування фондів соціального страхування;
- загалом володіє термінологією, передбаченою робочою програмою дисципліни;
- виявляє вміння зіставляти, аналізувати, узагальнювати досліджуваний матеріал, робити власні висновки.

Оцінка **«задовільно»** виставляється у тому випадку, якщо студент:

- достатньою мірою володіє навчальним матеріалом, але ці знання не є системними;
- орієнтується та в основному розкриває сутність окремих понять дисципліни;
- переважно не володіє термінологією, передбаченою робочою програмою з цієї дисципліни;
- не вміє аналізувати та узагальнювати досліджуваний матеріал, робити власні висновки.

Оцінка **«незадовільно»** виставляється у тому випадку, якщо студент:

- навчальним матеріалом володіє на рівні ознайомлення, відтворює його фрагментарно;
- не дає відповідей на поставлені запитання;
- не розкриває сутності основних понять, які передбачені робочою програмою дисципліни.

ПЕРЕЛІК ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ ПИТАНЬ

1. Зміст та роль Фондів соціального страхування.
2. Характерні ознаки Фондів соціального страхування.
3. Організаційна структура Фондів соціального страхування.
4. Суб'єкти управління коштами Фондів соціального страхування.
5. Загальна характеристика Фондів соціального страхування.
6. Джерела формування доходів бюджетів Фондів соціального страхування.
7. Склад та структура органів управління Фондів соціального страхування.
8. Єдиний соціальний внесок як консолідований страховий платіж.
9. Єдиний соціальний внесок : платники та розміри внеску.
10. Джерела формування єдиного соціального внеску.
11. Особливості адміністрування єдиного соціального внеску.
12. Порядок нарахування, обчислення та сплати єдиного соціального внеску.
13. Характеристика доходів Пенсійного фонду України.
14. Пенсійний фонд України: завдання, права та функції.
15. Характеристика видатків Пенсійного фонду України.
16. Пенсійний фонд України – основний орган управління коштами державного пенсійного страхування.
17. Основні повноваження органів Пенсійного фонду України.
18. Пенсійна система України : основні складові та їх характеристика.
19. Сутність та поняття загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.
20. Види пенсій та їх характеристика.
21. Умови призначення пенсій за віком.
22. Види пенсійних виплат у солідарній пенсійній системі.
23. Фонд соціального страхування : структура, завдання, функції, права.
24. Види матеріального забезпечення та соціальних послуг за страхуванням з тимчасової втрати працездатності.
25. Джерела формування доходів бюджету Фонду соціального страхування.
26. Матеріальне забезпечення та соціальні послуги у разі настання нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.
27. Теоретичні основи загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття.
28. Доходи бюджету Фонду страхування на випадок безробіття.
29. Видатки бюджету Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття:
30. Управління страхуванням на випадок безробіття. Фонд соціального страхування на випадок безробіття: завдання, структура, повноваження.
31. Характеристика матеріального забезпечення та соціальних послуг.
32. Умови, розмір та тривалість виплати допомоги з безробіття застрахованим особам.
33. Характеристика інших виплат матеріального забезпечення на випадок безробіття.
34. Забезпечення незастрахованих осіб.
35. Проблеми вітчизняної практики реалізації соціального страхування.
36. Напрями реформування фондів соціального страхування в Україні.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна :

1. Зайчук Б.О. Загальнообов'язкове державне пенсійне страхування / Б.О. Зайчук, О.Б. Зарудний, С.Б. Березіна, В.Т. Александров, С.М. Недбаєва. – Київ: НВП „АВТ”, 2004. – 256 с.
2. Закон України “Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування” № 400/97-ВР від 26.06.1997р. // Все про бухгалтерський облік. – 2002. – № 12-1.
3. Закон України “Про розмір внесків на деякі види загальнообов'язкового державного соціального страхування” № 2213-III від 11.01.2001р. // Все про бухгалтерський облік. – 2003. – № 35. – С. 20-22.
4. Закон України “Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування” № 1058-IV від 09.07.2003р. // Податки та бухгалтерський облік. – 2003. – № 70.
5. Закон України “Про недержавне пенсійне забезпечення” № 1057-IV від 09.07.2003р. // Податки та бухгалтерський облік. – 2003. – № 75.
6. Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про пенсійне забезпечення” № 854-IV від 22.05.2003р. // Соціальний захист. – 2003. – № 6.
7. Закон України “Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань” №1105-XII від 23.09.1999р. // Все про бухгалтерський облік. – 2003. – №35. – С. 51-68.
8. Закон України “Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття” №2213-III від 02.03.2000р. // Все про бухгалтерський облік. – 2003. – №35. – С. 35-47.
9. Закон України “Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням” №2240-III від 18.01.2001р. // Все про бухгалтерський облік. – 2003. – №35. – С.4-20.
10. Кропельницька С.О. Соціальне страхування: навч. посібник / С.О. Кропельницька, Т.В.Солоджук. – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 336 с.
11. Пенсійна реформа в Україні: напрями реалізації : моногр. / Е. М. Лібанова, А. О. Бахмач, О. А. Васильєв та ін. / за ред. Е. М. Лібанової. – К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України, 2016. – 270 с.
12. Розвиток державного пенсійного страхування в умовах пенсійної реформи. [О. П. Кириленко, Б. С. Малиняк, О. В. Петрушка та ін.] : за ред. О. П. Кириленко, Б. С. Малиняка. – Тернопіль: ТНЕУ, 2013. – 344 с.
13. Юрій С.І. Соціальне страхування / С.І. Юрій, М.П. Шаварина, Н.В. Шаманська. – К.: Кондор, 2009. – 462 с.

Додаткова:

1. Андріїв В. Соціальне страхування: історія проблеми / В. Андріїв // Соціальний захист. – 2009. – № 2. – С. 43-51.
2. Архангельський Ю. Дієві чинники зменшення бідності в Україні / Ю. Архангельський, Ю. Мотиченко // Україна: аспекти праці. – 2010. – №1. – С. 35-40.

3. Багнюк І. Хто і коли має право на пенсію за вислугу років / І. Багнюк // Все про бухгалтерський облік. – 2011. – № 18. – С. 33-35.
4. Базилевич В.Д. Страхова справа / В.Д. Базилевич, К.С. Базилевич. – К.: Знання, 2008.
5. Бандур С.І. Система соціального страхування в Україні: сучасний стан та шляхи розвитку / С.І. Бандур, О.О. Кучинська // В кн. Стоян О.М. Україна: утвердження незалежної держави: 1991–2001. – К., 2001.
6. Банях В. Механізм соціального страхування населення / В. Банях. – Видання Київського національного університету ім. Т.Г.Шевченка. Економіка. – 2010. – №94-95. – С. 60-63.
7. Березіна С. Пенсійна реформа в Швеції різноманітна як шведський стіл / С. Березіна // Вісник Пенсійного фонду України. – 2011. – № 5-6. – С. 61-67.
8. Бессараб В. Реформа солідарної пенсійної системи: надто дорога непослідовність / В. Бессараб, Л. Грушко // Україна: аспекти праці. – 2010. – №1. – С. 12-20.
9. Білик М. Соціальний захист найманих працівників і напрями його поліпшення / М. Білик // Україна: аспекти праці. – 2014. – №4. – С. 25-28.
10. Виплати із Фонду страхування від нещасного випадку // Все про бухгалтерський облік. – 2016. – №89. – С. 3-7.
11. Губар О.Є. Соціальне страхування у забезпеченні суспільного добробуту / О.Є. Губар // Фінанси України. – 2011. – № 8. – С. 130-136.
12. Губар О.Є. Організаційні та правові засади соціального страхування в Україні / О.Є. Губар // Формування ринкових відносин в Україні. – 2010. – №7-8. – С. 155-162.
13. Демченко О. Проблеми страхування від нещасних випадків / О. Демченко // Соціальний захист. – 2010. – №3. – С. 25-27.
14. Дрозд І. Втрати держави внаслідок виробничого травматизму зі смертельними наслідками / І. Дрозд, М. Дрозд, О. Семко // Україна: аспекти праці. – 2011. – №5. – С. 3-8.
15. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування та пенсійне забезпечення: Статистичний збірник. – Київ, 2011. – 49 с.
16. Зайчук Б.О. Система пенсійного забезпечення: сьогодні і завтра / Б.О. Зайчук, В.С. Никитенко, В.І. Семендяєва. – К.: Формат ВПД, 2010. – 352 с.
17. Залетов О. Огляд ринку добровільного медичного страхування на території України / О. Залетов, С. Сідько // Страхова справа. – 2001. – №3. – С. 39-42.
18. Зеленко В.А. Сучасні пенсійні системи країн пострадянського простору і досвід України / В.А. Зеленко // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – №8. – С. 159-166.
19. Інструкція про порядок обчислення і сплати підприємствами, установами, організаціями та громадянами збору на обов'язкове державне пенсійне страхування, інших платежів, а також обліку їх надходження до Пенсійного фонду України. Затверджена постановою правління Пенсійного фонду України № 16-б від 19.10.2001р. // Все про бухгалтерський облік. – 2002. – № 12-1.

20. Інструкція про порядок обчислення і сплати внесків на загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття та обліку їх надходження до Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Затв. Наказом Міністерства праці та соціальної політики України №339 від 18.12.200р. // Фінансова справа. – 2010. – №4. – С. 2-10.

21. Інструкція про порядок перерахування, обліку та витрачання страхових коштів Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України. Затв. постановою правління Фонду №12 від 20.04.2001р. – К., 2001.

22. Інструкція про порядок надходження, обліку та витрачання коштів Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності. Затв. постановою правління Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності №16 від 26.06.2001р. // Консультант бухгалтера. – 2003. – №5. – С. 43-49.

23. Кабанов В. Негосударственные пенсионные фонды: мотивация участия для работодателя и работника / В. Кабанов // Финансовые услуги. – 2011. – № 1-2. – С. 56-60.

24. Кірян Т. Страхова пенсійна виплата – чи можна їй надати більш цивілізованого вигляду? / Т. Кірян // Україна: аспекти праці. – 2010. – № 3. – С. 29-33.

25. Кірян Т. Насущні проблеми соціальної політики і шляхи їх вирішення / Т. Кірян, М. Шаповал // Україна: аспекти праці. – 2015. – № 6. – С. 4-7.

26. Кірян Т. Підвищення стимулюючої ролі пенсійної системи в Україні / Т. Кірян, Н. Михайленко // Україна: аспекти праці. – 2017. – № 8. – С. 17-21.

27. Кірян Т. Актуарні розрахунки в системі загальнообов'язкового пенсійного страхування першого рівня / Т. Кірян, В. Лукович // Україна: аспекти праці. – 2011. – №7. – С. 9-12.

28. Кичко І. Страхування як елемент фінансового механізму соціального захисту / І. Кичко // Фінанси України. – 2010. – № 4. – С. 148-153.

29. Колбун В. Росія і Казахстан: різні аспекти реформованої моделі / В. Колбун // Вісник Пенсійного фонду України. – 2010. – № 5-6. – С. 56-60.

30. Левін П. Удосконалення соціального страхування від нещасних випадків – умова збереження трудового потенціалу / П. Левін // Україна: аспекти праці. – 2011. – №2. – С. 21-27.

31. Логанова Л. До питання запровадження єдиного соціального внеску в Україні / Л. Логанова, Є. Котов, О. Прогнімак // Україна: аспекти праці. – 2011. – № 3. – С. 13-18.

32. Машкін В. Перспективи реформування системи соціального страхування / В. Машкін // Вісник Пенсійного фонду України. – 2016. – №3. – С. 8-9.

33. Мельник О. Реформування пенсійного забезпечення в Україні / О. Мельник // Фінанси України. – 2010. – № 4. – С. 32-39.

34. Михайлов А.В. Недержавні пенсійні фонди: сьгоднішній погляд у майбутнє / А.В. Михайлов, О.Й. Ткач. – К.: В-во СПД Савчина, 2012. – 244 с.

35. Мних М.В. Страхування та його роль у забезпеченні соціального захисту населення / М.В. Мних // Фінанси України. – 2010. – №6. – С. 39-45.

36. Мних М.В. Медичне страхування за кордоном та можливості його реалізації в Україні / М.В. Мних // Економіка та держава. – 2011. – №11. – С. 39-41.
37. Могілевцев М. Система соціального страхування в Швеції / М. Могілевцев // Соціальний захист. – 2009. – № 5. – С. 55-59.
38. Мойсеєнко Т. Бюджет-2012. Соціальна сфера / Т. Мойсеєнко // Дебет-кредит. – 2012. – № 1. – С. 8-15.
39. Морозова О. Міжнародні стандарти побудови пенсійної системи / О. Морозова // Вісник Пенсійного фонду України. – 2011. – №12. – С. 17-19.
40. Морозова О. Міжнародні стандарти побудови пенсійної системи / О. Морозова // Вісник Пенсійного фонду України. – 2010. – №1. – С. 16-17.
41. Нагорний В. Пенсійна реформа: думаємо про майбутнє / В.Нагорний // Все про бухгалтерський облік. – 2011. – № 82. – С. 4-7.
42. Нагорний В. Пенсійна реформа: думаємо про майбутнє/ В. Нагорний // Все про бухгалтерський облік. – 2014. – № 83. – С. 6-9.
42. Надточій Б. Соціальне страхування у контексті історії / Б. Надточій // Соціальний захист. – 2010. – № 2. – С. 20-24.
44. Надточій Б. Соціальне страхування у контексті історії / Б. Надточій // Соціальний захист. – 2010. – № 3. – С. 29-33.
45. Надточій Б. Соціальне страхування чи соціальне забезпечення? // Б. Надточій // Урядовий кур'єр. – 2011. – № 34. – С. 5.
46. Надточій Б. Три удари по пенсійній реформі – що робити далі? / Б. Надточій // Україна: аспекти праці. – 2011. – №3. – С. 8-12.
47. Надточій Б.О. Платоспроможність Пенсійного фонду / Б.О. Надточій // Фінанси України. – 2011. – № 12. – С. 60-70.
48. Никитенко В. Пенсії після 1 липня 2003 року: як вони змінилися / В. Никитенко // Все про бухгалтерський облік. – 2003. – № 66. – С. 28.
49. Нікіфоров П.О. Фінансово-економічні аспекти розвитку ринку праці та боротьби з безробіттям / П.О.Нікіфоров, А.О.Вольська // Фінанси України. – 2008. – №10. – С. 22-31.
50. Новіков В. Актуальні питання реформування системи соціального захисту населення / В. Новіков // Україна: аспекти праці. – 2010. – №4. – С. 6-11.
51. Новіков В. Концептуальні засади соціально орієнтованої економіки (практика європейських країн) / В. Новіков, З. Сіройч // Україна: аспекти праці. – 2011. – №6. – С. 30-35.
52. Нонко В. Іноземний досвід медичного страхування / В. Нонко // Страхова справа. – 2011. – №3. – С. 67-70.
53. Олефір О. Плюралізм соціального страхування як фактор розвитку економіки / О. Олефір // Україна: аспекти праці. – 2010. – №4. – С. 44-49.
54. Павленко Ю. Світовий досвід функціонування систем соціального страхування. Уроки для України / Ю. Павленко // Україна: аспекти праці. – 2010. – № 6. – С. 30-36.
55. Партин Г.О. Пенсійні фонди як учасники фінансового ринку / Г.О. Партин, О.І. Тивончук // Фінанси України. – 2010. – № 9. – С. 143-150.

56. Папієв М. Міжнародний досвід реформування пенсійного забезпечення / М. Папієв // Україна: аспекти праці. – 2011. – № 1. – С. 3-7.
57. Перспективи роботи недержавних пенсійних фондів // Цінні папери України. – 2011. – № 18. – С. 8-9.
58. Петрушка О.В. Напрями реформування системи соціального страхування в Україні / Щ.В. Петрушка // Треті наукові читання пам'яті С.І. Юрія: збірник наук. праць / За ред. д.е.н., проф. О. П. Кириленко. – 28 лист. 2017 р., м. Тернопіль – Тернопіль: ТНЕУ, 2017. – С.101–103.
59. Petrushka O. Models of social insurance against occupational risks in the world/ O. Petrushka// II International scientific conference Economy and Management: Modern Transformation in the Age of Globalization, March, 23, 2018.– Lithuania: Klaipeda, 2018. – P. 162-164.
- Петрушка О.В. Особливості функціонування моделей страхування в економічно розвинутих країнах [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://economyandsociety.in.ua>.
60. Петрушка О. Шляхи удосконалення практики мобілізації доходів Пенсійного фонду України[Текст] / Олена Петрушка // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Економічні науки. – 2016.– Вип.16. – С. 136–139.
61. Петрушка О.В. Проблеми соціального страхування та напрями його модернізації в Україні / О.В. Петрушка, Б.С. Шулюк // Економіка. Фінанси. Право. – 2017.– №11/3.– С.59-61.
62. Петрушка О.В. Особливості функціонування моделей медичного страхування в економічно розвинутих країнах [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://economyandsociety.in.ua>
63. Плаксієв М. Система соціального страхування Республіки Польща / Марія Плаксієв // Вісник Пенсійного фонду України. – 2009. – №3. – С. 14-17.
64. Сіржук Р. Накопичувальні пенсійні фонди в Україні / Р. Сіржук // Цінні папери України. – 2010. – № 34. – С. 34-36.
65. Скрипник А.В. Фінансові ризики в контексті пенсійної реформи / А.В. Скрипник, Л.А. Ліхтенштейн // Фінанси України. – 2011. – №2. – С. 138-153.
66. Скуратівський В.А. Основи соціальної політики / В.А. Скуратівський, О. М. Палій. – К.: МАУП, 2008. – 200 с.
67. Соколик М. Сценарії та наслідки підвищення мінімальних соціальних стандартів у 2015-2017 рр. в Україні / М.Соколик, М. Півень // Україна: аспекти праці. – 2015 – №1. – 21-28.
68. Соціальне страхування // Все про бухгалтерський облік. – 2011. – №89. – С. 8-16.
69. Стожок Л. Напрями вдосконалення системи державного пенсійного страхування в Україні / Л. Стожок // Україна: аспекти праці. – 2015. – № 1. – С. 13-18.
70. Столяров В.Ф. Економічний механізм соціального страхування / В.Ф. Столяров, Л.І. Васечко // Фінанси України. – 2011. – №2. – С. 31-43.
71. Таггарт М. Пенсійна реформа у постсоціалістичних країнах / М. Таггарт // Соціальна політика і соціальна робота. – 2010. – №1. – С. 19-26.

72. Татаренко Г. Моделі соціального страхування в контексті історії / Г. Татаренко // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – №7. – С. 69-72.
73. Терещенко Г.М. Проблеми розвитку недержавного пенсійного страхування в Україні / Г.М. Терещенко, Т.А. Мусатова // Фінанси України. – 2009. – №12. – С. 12-17.
74. Ткаченко Л. Пенсійна реформа в Україні: крок уперед, два кроки назад / Л. Ткаченко // Україна: аспекти праці. – 2015. – № 8. – С. 13-18.
75. Ткаченко Л. Проблеми цільового використання коштів загальнообов'язкового державного соціального страхування та можливості зниження страхових тарифів в Україні / Л. Ткаченко // Україна: аспекти праці. – 2014. – № 8. – С. 7-11.
76. Ткаченко Л. Резерви збільшення доходів пенсійної системи України / Л. Ткаченко // Україна: аспекти праці. – 2009. – №5. – С. 15-19.
77. Трубич С.Ю. Формування системи соціального страхування / С.Ю. Трубич // Фінанси України. – 2010. – № 2. – С. 110.
78. Фурман В.М. Страхування та його роль у соціально-економічних процесах / В.М. Фурман // Фінанси України. – 2011. – №8. – С. 145-152.
79. Харитоновна Н. Як штрафує Пенсійний фонд / Н. Харитоновна // Все про бухгалтерський облік. – 2009. – №66. – С. 7-10.
80. Шевчук П. Соціальна політика / П. Шевчук. – Львів: Світ, 2007. – 400 с.
81. Шклярська І. Реформа української системи пенсійного забезпечення на тлі пенсійних реформ інших країн / І. Шклярська // Вісник Пенсійного фонду України. – 2016. – №8. – С. 10-11.